

Maarten Spanjer:
*‘Als ik één talent mis,
 dan is het discipline’*

Het duurt even voordat de deur wordt open gedaan als ik aanbel bij zijn huis, in een gezellig straatje vlakbij het Vondelpark in Amsterdam. Na veel gestommel verschijnt hij in de deuropening, op loopkrukken en badslippers. Hij gebaart met z'n hoofd richting linkerbeen, en haalt zijn schouders op. 'Verkeerde column geschreven over de islam. Schampschot. De kogels zitten d'r nog in'. Op ziekenbezoek bij Maarten Spanjer.

Tekst: Annemarie Postma
 Foto: Theo Noort
 Phil Nijhuis

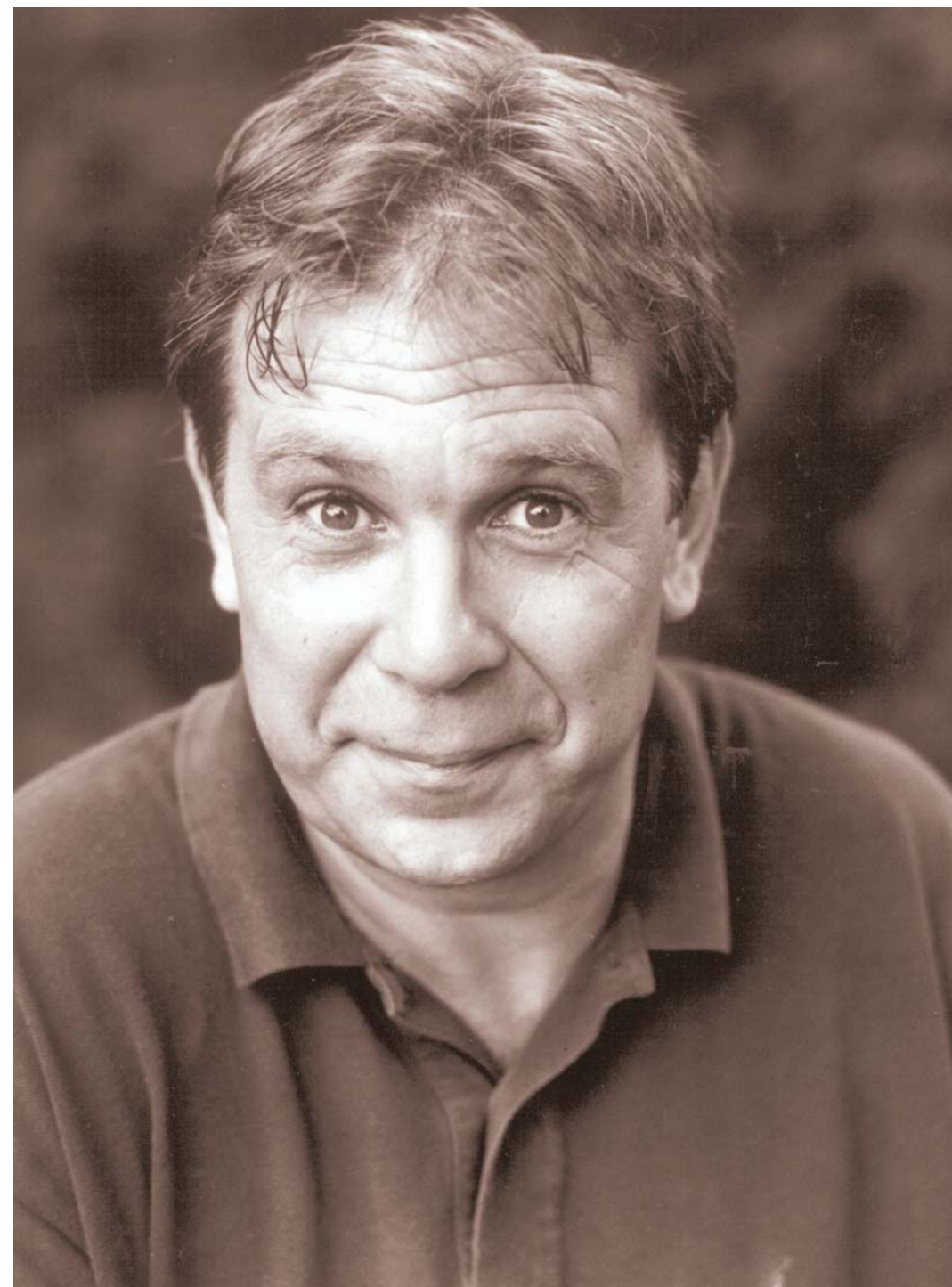
H

Hij kijkt me wat ongelovig aan als ik opmerk dat hij wel al heel veel erg leuke en mooie dingen heeft gedaan in zijn leven. Zijn rol in de succesvolle film 'Spetters' bijvoorbeeld. En later in 'De gulle minnaar' en 'Soldaat van Oranje'. Of in de televisie serie 'Laat maar zitten'. Ook als schrijver bleef zijn talent bepaald niet onopgemerkt. Zijn verhalenbundels 'Eigen schuld', 'Moedeloos voorwaarts', 'Vissen is ook een sport', en 'Zuiderzeeballade' bezorgden hem een grote schare fans. Razend populair werd hij door gouden typetjes als 'Het Miskend Talent', voetbalombudsman 'Drs. Vijfje' en 'Beun de Haas'.

En wie herinnert zich niet Taxi, de met de gouden Roos van Montreux bekroonde televisieserie van de NCRV? Of zijn tv spotjes voor de KPN, samen met Rijk de Gooijer. Om zijn programma 'Spanjer' niet te vergeten, waarin hij als kritische deelnemer negen afleveringen lang de wereld van de zelfhulptherapieën onderging. Een van de leukste uitzendingen daarvan was die met Theo van Gogh. Daarin deed de kettinkrokkende cineast een oprechte poging om gezonder te gaan leven. Maarten kreeg er ongenadig van langs toen hij hem hierbij ongevraagd een handje wilde helpen, en hem een zojuist opgestoken sigaret uit zijn mond rukte. Hoe Maarten het in zijn botte hérsens haalde! Een legendarisch televisiemoment, waarbij Maarten Spanjer zich oprecht geschrokken toonde. Hij lacht. 'Die tirade van Theo was tachtig procent echt, en twintig procent gespeeld. Maar bij Theo wist je het natuurlijk uiteindelijk nooit'.

Spanjer is een multitalent, en behoort tot de entertainment iconen van ons land. Hij frons zijn wenkbrauwen en is even stil als ik deze zin uitspreek. 'Leuk dat je dat zegt. Maar ik was als acteur bijvoorbeeld eigenlijk helemaal niet goed genoeg. En een presentator ben ik voor mijn gevoel ook niet'. Na opnieuw een stilte: Als ik één talent mis, tot mijn spijt, dan is het discipline. Een minimum aan discipline, daar moet ik me echt toe zetten. Ik vind zelf dat ik een redelijk talentje heb voor schrijven. Maar dat verpest ik dan weer door gebrek aan strengheid voor mijzelf'.

Mede daardoor is hij naar eigen zeggen niet als een speer doorgegaan op succesvol gebleken wegen. 'Dat komt óók omdat ik in mijn hart acteren eigenlijk helemaal niet zo interessant vond. Maar toen ik toevallig een hoofdrol kreeg in een tv-film, ontdekte ik dat het een wel een heel makkelijke manier van geld verdienen was. Ik zag het meer als een kantoorbaan. Alles wat ik

gedaan heb zag ik altijd meer als een manier om geld te verdienen. Behalve schrijven. Schrijven kwam, in tegenstelling tot al het andere, veel meer uit mijn hart'.

Maarten Spanjer (52) is net geopereerd aan zijn heup. Hij heeft nu een nieuwe, de oude was versleten. 'Teveel verkeerde sporten gedaan in mijn jeugd. Het is me allemaal behoorlijk tegengevallen. Zo'n operatie was ook niets voor mij. Ik ben niet zo'n held. Ik heb zelfs een paar keer op het punt gestaan om de operatie af te zeggen. Ik kreeg paniekaanvallen, en dacht: ik doe het toch maar niet. Dacht dat ik in de narcose zou blijven, of de operatie zou uitkomen met één been'.

'Je moet naar België gaan voor die operatie zei iedereen. Dan weer: je moet naar Zwitserland. Of Amerika. Uiteindelijk wist ik het niet meer, en koos ik maar voor Amsterdam. Cor van der Hart heeft me geopereerd, de zoon van de oud-voetballer met dezelfde naam. Ruud Krol had dezelfde operatie bij hem ondergaan. 'Die moet je hebben', zei hij me. Dinsdagochtend zou ik geopereerd worden. Maandagochtend word ik opgebeld door de vader van de chirurg om me een hart onder de riem te steken. 'Dinsdagochtend zeg je jongen? Nou, sterkte. Ik hoop dat 'ie dan een beetje fris is. Maandagavond gaat 'ie namelijk altijd tot diep in de nacht stappen met z'n maten'.

'Of er typische Amsterdamse humor bestaat weet ik niet, schreef Martin van Amerongen ooit. Maar als hij bestaat, beoefent Maarten Spanjer hem met meesterschap'. Spanjer is een genadeloos grappige, maar vaak tegelijkertijd ontroerende verteller. 'Zuiderzeeballade', het verhaal over zijn opa in de gelijknamige bundel, is daar een typisch voorbeeld van:

's Middags was opa met zijn fiets de gracht ingereden. De fiets zonk onmiddellijk naar de bodem, maar opa kwam gelukkig snel boven water en werd door omstanders op de kant getrokken. Ze brachten hem naar een café, waar de politie werd gebeld. In droge kleren van de kastelein leverden twee agenten hem bij ons thuis af. Een raar geval. Men dacht aan een ongeluk maar toen zijn fiets werd opgedregd, kwamen er twee fietstassen te voorschijn, gevuld met straatstenen. Opa weigerde elk commentaar en was mokkend onder de dekens van het ouderlijk bed gekropen. 'Het is onverantwoordelijk om hem nog langer thuis alleen te laten', zei moeder. 'Vorige week stond hij zijn aquarium met de stofzuiger leeg te

zuigen. Er moest vers water in, zei hij'.

Een ingezonden brief die hij na de dood van Prins Bernard naar het Parool stuurde bewijst dat Maarten Spanjer het schrijven nog niet verlerd is. De krant plaatste hem als column. 'Het kwam ze wel goed uit denk ik'. Spanjer lacht. 'Want toen hij geplaatst werd stond eronder: "Felix Rottenberg is ziek". Woede, walging, hevige verontwaardiging vindt Maarten veruit de beste drijfveren om te schrijven. 'Ik zag Jeroen Krabbé bij Barend en van Dorp in een speciale uitzending naar aanleiding van de dood van Bernard, en viel van mijn stoel van verbazing over de ijdeluiterij en zelfgenoegzaamheid. Ik dacht toen: ik moet nú even ingrijpen. Wacht, ik pak hem even'. Terwijl Maarten

behoedzaam de trap opkruipt naar zijn studeerkamer roept hij halverwege: 'Toen ik hem voorlas aan Bart Chabot had hij direct de titel voor mijn nieuwe bundel: "Maarten maakt vrienden!"'.

"Thuis herstellende van een heupoperatie werd ik woensdagavond na het zien van een speciale uitzending van Barend en van Dorp naar aanleiding van de dood van Prins Bernard mijlenver teruggeworpen in het genezingsproces. Speciale gast was acteur, regisseur, schilder, maar vooral opgeblazen flapdrol Jeroen Krabbé [...] Natuurlijk had Krabbé nog veel belangwekkends te melden, maar dat was iets tussen hem en 'zijn grote vriend' Bernard, dat ging het gepeupel niet aan. Het geheim van deze bijzondere vriendschap was volgens Krabbé gelegen in het feit dat de prins, reeds gezegend met vier dochters, Jeroen eigenlijk als een zoon beschouwde. Ikzelf ben toch meer geneigd te denken dat de prins, die zich bij voorkeur ophield tussen echte kerels zoals verzetslieden, Jeroen als zoveelste dochter beschouwde[...]"

Waarom Krabbé zijn tenen zo doen krommen? 'Ik zag niet zo lang geleden dat hem in een televisieprogramma werd gevraagd naar de prijs van zijn schilderijen', waarop de 'impressionistische schilder' reageerde: "Ik durf het haast niet te zeggen. Zelfs ik kan mijn schilderijen niet eens meer betalen!" Die valse bescheidenheid, daar krijgt een mens toch koude rillingen van?"

Maarten lijkt me een zuinige man, of althans: een man die behoedzaam met zijn geld omgaat. Een leuk huis, maar niet te groot. Smaakvolle spullen, maar niet te veel. En een reiziger lijkt het me ook niet. Op de vraag of het KPN-geld al op is, antwoordt hij op zijn Nederlands: 'Ik zal je zo direct even mijn laatste belastingaanslag laten zien. Een h alf miljoen gulden moet ik betalen over 2001, waar ik niet op gerekend had! Dan heb je ook veel verdiend, dat is waar. Maar, weet je wat ik zo lullig vind. Dan heb je net twee ton belasting betaald, sturen ze een deurwaarder voor honderd euro achterstallige betaling. Genaamd: de Jager. En die gaat dan achter een boom staan om een dwangbevel in de bus te kunnen stoppen. Je brengt er z oveel geld naartoe, en er kan nog geen bl oemetje af aan het eind van het jaar!'. Desalniettemin heeft Spanjer van de twee enhalf jaar durende tv spot goed kunnen leven. 'Heb jij dat bombardement van de KPN al op je rekening? vroeg ik dan aan Rijk. Maar het geld vliegt er natuurlijk weer veel te makkelijk uit. Alleen, ik ben van huis uit heel netjes

opgevoed. En echt gekke dingen heb ik nooit gedaan. Ik heb altijd gedacht: er komt een tijd dat het minder wordt'

Momenteel heeft Maarten een column in Playboy, werkt hij aan een volgende verhalenbundel, en geeft hij presentaties en lezingen voor de Speakers Academy. Hij krijgt daarvoor verzoeken uit zeer verschillende hoek, en heeft geen standaard paraat verhaal. 'Ik pas mijn presentatie elke keer aan. Vaak op het thema van het evenement van dat moment. Dat vind ik ook erg leuk, want ik heb zo ontzettend veel verhalen dat er altijd wel eentje in valt te passen. Ik heb trouwens niet zo'n grote brutaliteit van: ik ga daar staan en ik doe het even'. De deurbel gaat. Maarten kijkt verschrikt op. 'O god, ik wist niet dat het al zo laat was. Er zouden twee vrienden komen eten. Ajax voetbalt vanavond'.

Maarten Spanjer's handelsmerk is zo langzamerhand die van de Eeuwige Vrijgezel. Maar is hij dat wel? Grote borsten, vrouwen en seks, hij kan er geen genoeg van krijgen. Tenminste, als we hem moeten geloven. Correctie: het hoeven niet perse gr ote borsten te zijn. 'Als ze er maar mooi in liggen'. Maar van wie is dan toch die pan met vers gemaakte chili con carne op het - voor een

gewond man - wel verdacht schone aanrecht, van een evenzo smeteloze keuken? Wie heeft de koelkast zo gezellig gevuld, en het huis opgeruimd? En wie heeft die kaarsjes precies op die plek in de plantenbak gezet?

Het hele huis ademt een vrouwelijke touch die het vrouwelijk oog niet ontgaat. Een touch bovendien, die niet duidt op een erg spannend vrijgezellenleven maar veel eerder op een standvastige 'continu teit der dingen'. Helaas, voor Maarten. Maar zo snel geeft hij zich niet gewonnen. 'Die kaarsjes? Eehh... Even denken. Die heb ik er zelf ingezet volgens mij'. Dan geheimzinnig: 'Alhoewel... D eze zijn een twijfelgeval. 'Dit z ou een vrouwenhand kunnen zijn geweest'. Hij vraagt het zijn twee zojuist binnengekomen vrienden. Zij zwijgen unaniem met de blik naar de grond gericht, solidair als ze zijn met hun 'vrijgezelle' vriend. Maar naarmate de avond vordert, de wijn vloeit, en de moeheid toeslaat komt de waarheid in de man. Maarten spreekt plotseling doorlopend van zijn 'vriendin'.

De vrienden noemen regelmatig haar naam. Er is inderdaad een vrouw op de eeuwige vrijgezelle velden. Een mooie vrouw bovendien, zo blijkt als ze later die avond haar entree maakt. Iedereen bedankt haar voor de chili con carne. Zoals een Eeuwige Vrijgezel betaamt, noemt Maarten haar 'een ex waarmee hij nog steeds h eel goed kan opschieten'. 'Zij is de enige die ik in deze toestand zo lang om me heen kan verdragen'.

Vrouwen. Als jongetje was Maarten er al door gefascineerd. Het begon allemaal met 'Het wasmeisje van Napoleon', een Franse film met in de hoofdrol de Italiaanse ster Sophia Loren. Mooi is het verhaal daarover in de bundel 'Eigen schuld'.

"Zo overweldigend was haar verschijning, dat ik me voor het eerst in mijn leven heel eenzaam voelde en in bedrukte stemming de bioscoop verliet. Nooit zou ik met een ander gelukkig kunnen worden. Het liefst wilde ik vandaag nog een snelstomerij met haar beginnen op het drukste punt van Parijs en altijd bij haar blijven [...] De talloze brieven, die ik stuurde naar het Colonna-paleis aan de Piazza Ara Coely in Rome, want daar woonde ze, bleven onbeantwoord. Onderschept natuurlijk door een van haar vele minnaars. Toch bleef ik hopen, want ik had een krantenartikel gelezen, waarin filmsterren werden afgeschilderd als eenzame mensen die niet weten wat echte liefde is".

Maartens jongensdroom viel in duigen toen ze trouwde met filmproducer Carlo Ponti. 'Wat moet die prachtige vrouw met die oude man?, dacht ik toen. Tóch weer het cliché van een mooie vrouw die met een ouwe kaalkop met héél veel geld trouwt'. Welke vrouwen nu bij hem tot de verbeelding spreken? Hij moet even denken. 'Het probleem is dat ik inmiddels op de leeftijd ben gekomen dat ik ze ook léuk moet vinden'.

Opnieuw een korte stilte. 'Nou, Frederique van der Wal, bijvoorbeeld. Of Lucia Rijker'. Hij gaat op het puntje van zijn zwartleren bank zitten. 'In een film van Woody Allen, 'Celebreties', dáár komt een vrouw in voor'. Spanjer heeft geen idee hoe ze heet. 'Volgens mij is het een fotomodel, want ze loopt in de film op de catwalk, en ze was zó oogverblindend mooi'. We besluiten de film maar op te zetten, want nu wil ik wel eens weten wie die schoonheidsicoon van Spanjer is. Het blijkt niemand minder dan de actrice Charlize Theron. Maarten begint inderdaad een beetje op leeftijd te raken, want hij blijkt de wereldster niet te kennen. Op 'kindvrouwtjes' valt hij niet. Zelfstandige, sterke vrouwen, die zelf de kost kunnen verdienen vindt hij wel 'spannend'. 'Maar, al word ik net zo oud als Prins Bernard, ik denk dat ik vrouwen nooit zal snappen. Ze blijven je voor verrassingen stellen. Al probeer je ze te doorgronden, het lukt nooit. Ze komen echt van een andere planeet'.

Ik was al voorbereid door collega journalisten. De interviews met Maarten Spanjer zouden regelmatig eindigen om vier uur 's nachts, ergens in een Amsterdamse kroeg. Het werd inderdaad laat. Niet in de kroeg, maar gewoon, gezellig thuis op de bank. Met een kaarsje, een drankje, en natuurlijk: chili con carne, genereus verdeeld op vier bordjes.

Want ook de vrienden bleven eten. Maarten blijkt een man met een heerlijke dosis rustige burgerlijkheid, groter dan hij de wereld vaak doet geloven. Hijzelf ontkent dit allermint. 'Er kwam hier ooit eens iemand langs om me te interviewen, die allemaal wilde verhalen over me had gehoord. Ik had toevallig een kruimeldief in mijn hand toen ik de deur opendeed'. Lacht: 'Die journalist keek alsof hij de schok nooit meer te boven zou komen'.

*'Een leven zonder feesten is als een lange weg
zonder pleisterplaatsen' – DEMARITUS –*

Scherp uw geest in Scheveningen.

Ontdek hoe verfrissend
een congres kan zijn op

www.kurhauseffect.nl

STEIGENBERGER
KURHAUS HOTEL

Den Haag / Scheveningen - Holland